
Selkämeri-vesistöalueeryhmä

kokous 2/2012

Aika: Tiistai 25.9.2012 klo 9:30–12:10

Paikka: **Repolinna (ent. Satakunnan ympäristöntutkimuslaitos),**
Reposaari, Konttorinkatu 1, 28900 Pori

Läsnä: Terhi Ajosenpää, Katriina Heikkilä, Jorma Huuhtanen, Juha Hyvärinen, Asko Ijäs, Pirjo Jaakkola, Maria Kämäri, Annukka Laitonen, Elina Liinaharja, Simo Mäkinen, Eerik Ojala, Pekka Paavilainen, Jari Raitaniemi, Sari Repka, Johanna Rinne, Kati Saarni, Anne Savola, Markku Suominen, Minna Uusiniitty-Kivimäki, Seija Vatka, Pertti Venttinen

Asialista

09:30 Saapuminen ja tulokahvit

10:00 1. Avaus ja tervehdyssanat

Kokoukseen osallistui 21 henkilöä. Suoritettiin kokouksessa läsnä olevien esittely. Kokouksen puheenjohtajana toimi Juha Hyvärinen.

Yksikön päällikkö Sari Repka, Turun yliopistolta toivotti ryhmän tervetulleeksi Reposaareen ja kertoi lyhyesti Repolinnasta. Porin kaupunki omistaa Repolinnan, mutta yliopistokeskus hallinnoi sitä. Repolinnassa on yliopistotoiminta ollut vähäistä, mutta taloa voi varata kokouksiin ja erilaisiin tapahtumiin.

2. Selkämeren silakka ja silakkakannan tila

Erikoistutkija Jari Raitaniemi Riista- ja kalataloudentutkimuslaitokselta kertoi Selkämeren silakkatilanteesta. Esityksen aineisto: **Liite 1**

Silakan osuus Suomen merialueen tonnimääräisestä ammattikalastuksen saaliista (119 700 tonnia) vuonna 2011 oli 97 600 tonnia eli 82 %. Silakkakanta ja -saalis Selkämerestä kasvoivat jyrkästi 1990-luvun alussa samalla kun useimpien muiden merialueiden silakkakannat taantuivat. Lämpimien vuosien ansiosta Selkämeren silakan vuosiluokat ovat olleet 1990- ja etenkin 2000-luvuilla suuria, mutta samalla silakan kasvu on heikentynyt ja koko pienentynyt. Suurimmat vuosittaiset saaliit on saatu vuoden 2005 jälkeen.

Silakan saalismäärät ovat nousseet, mikä johtuu lähinnä kalastustapojen muutoksesta. Suuret, tehdasmaiset troolarit ovat kasvattaneet saaliskokoaan kun taas pienimuotoinen rannikkokalastus on vähentynyt. Suurimmat silakkasaaliit saadaan Selkämereltä.

Keskustelua herätti julkisuudessa esillä ollut Itämeren silakan dioksiinipitoisuus. Raitaniemi totesi dioksiinipitoisuuksien olevan hitaasti laskussa ja mainitsi myös Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen tekemästä tutkimuksesta, jossa todettiin, että kalan käytön hyödylliset vaikutukset sydän- ja verisuoniterveydelle ovat suuremmat kuin kalan sisältämien ympäristömyrkköjen mahdolliset haitat. Tutkimukseen osallistui kalastajaperheitä. Lisätietoa aiheesta: http://www.thl.fi/fi_FI/web/fi/uutinen?id=29594. Dioksiini kertyy vanhoihin silakoihin, joten nuorten silakoiden syönti on suositeltavampaa.

Raitaniemi kertoi harmaahyljekannan kasvaneen. Jorma Huuhtanen Merikarvian kunnasta mainitsi että hylkeenkestäviä rysiä on testattu rannikkopyynnissä Merikarvialla. Saalismäärä on ollut muutamia satoja tonneja, ja rysät ovat toimineet hyvin.

3. Ranta-alueiden monikäyttösuunnittelu ja ruovikoiden hyötykäyttö

Koordinaattori Terhi Ajosenpää Varsinais-Suomen ELY-keskuksesta esitteli VELHO-hankkeen ranta-alueosion kuulumisia. Esityksen aineisto: **Liite 2**

VELHO-hankkeessa valmistellaan uudentyypistä ranta-alueiden suunnittelua, jossa sovitetaan yhteen luonnonvarojen hyötykäytön, vesienhoidon, monimuotoisuuden suojelun ja maisemanhoidon tavoitteita. Suunnittelua tehdään Eurajoen ja Luvian rannikolla sekä kahdella alueella Varsinais-Suomessa. Suunnittelun tuloksia ja kokemuksia hyödynnetään ympäristöministeriön perustamassa ranta-alueiden monikäyttösuunnittelun työryhmässä. Hankkeessa tehdään erilaisia ruovikoiden hyötykäytön ja merenrantaniittyjen kunnostuksen pilottikokeita. Se osallistuu myös uuden maatalouden ympäristökorvausjärjestelmän ja maaseudun kehittämisohjelman valmisteluun.

Ruovikoiden talviniitolla jään päältä saadaan paljon biomassaa pois, mutta ravinteita ei saada poistettua. Talviruokoa voidaan hyödyntää katteena, käsityömateriaalina, eristeenä kuin myös bioenergiana. Ruokoa voidaan hyödyntää myös ruokokattomateriaalina. Ruokokattojen arvostus puuttuu Suomesta, vaikka eivät ruokokatot mikään uusi asia olekaan. Arvostus on vain unohtunut.

Kesäniitolla saadaan pois paljon biomassaa ja ravinteita, ja koko ruovikko voidaan saada kerralla pois. Kesäniitto poistaa myös tehokkaasti ravinteita, jopa 1–2 kg fosforia ja 50–100 kg typpeä per kuiva-ainetonni. Keskimäärin yhdellä hehtaarilla on noin 5 kuiva-ainetonnia ruokoa. Ruoko voidaan polttaa bioenergiaksi hakkeen mukana, jolloin tuhkasta ei tule ongelmia. Ruovikoiden niitossa tarvitaan paljon erilaista ja raskasta kalustoa. Kalustoa tulisikin kehittää, koska raaka-ainetta riittää. Juha Hyvärinen mainitsi, että hänen mökkirannallaan ovat hauet vähentyneet, koska ne eivät pääse uimaan tiheän ruovikon läpi. Ajosenpää mainitsi, että ruovikkoja voidaan niittää käytävämmäisesti ulapalta rantaan, jotta kalat pääsevät läpi.

Laiduntamalla hoidettavia merenrantaniittyjä on enää vähän Suomessa. Ennen määrä oli noin 60 000 hehtaaria kun se nyt on vain n. 5 000 hehtaaria. Satakunnassa on erittäin vähän hoidettuja merenrantaniittyjä ja monet merenrannoista ovatkin ruovikoituneet umpeen. Keskusteltiin siitä, miten merenrantalaiduntamiseen sitoutetaan riittävän pitkäksi aikaa. Ajosenpää totesi, että laiduntajien kanssa on sopimukset ja he saavat tukea merenrantaniittyjen hoitoon. Toivottiin lisää tiedotusta merenrantaniittyjen hoidosta.

Tauko

4. Selkämeri-ryhmän kehittämisohjelman päivitys

Koordinaattori Johanna Rinne Varsinais-Suomen ELY-keskuksesta kävi läpi kehittämistaukkua ja sen päivittämistarpeita. **Liite: Selkämeri-ryhmän kehittämisohjelma**

Selkämeri-ryhmän kehittämisohjelma lähetetään kokouskutsun mukana. Ryhmäläisiä pyydetään tutustumaan kehittämisohjelman uusimpaan versioon ennen kokousta. Mikäli ette pääse kokoukseen, voitte ilmoittaa mahdollisista päivitystarpeista Johanna Rinteelle (johanna.rinne@ely-keskus.fi).

Kehittämisohjelman nopeassa läpikäymisessä löytyi päivitystarpeita. Kommenttien pohjalta päivitetään kehittämisohjelmataulukko ja päivitetty versio lähetetään ryhmälle kommentoitavaksi.

Todettiin, että kehittämisohjelma tulisi olla keskeisempi työkalu ryhmän toiminnassa. Seuraavassa kokouksessa voisikin pohtia, mikä olisi paras tapa esittää kehittämisohjelma ja toivottiin taulukkorakenteen uudistamista. Päällekkäiset suunnitelmat tulee karsia ja erikseen voisivat olla hankeaihiot, lobattavat asiat sekä toiveet.

5. Merenhoidon ajankohtaiskatsaus

Ylitarkastaja Pekka Paavilainen Varsinais-Suomen ELY-keskuksesta kertoi ajankohtaisista vesienhoitoasioista. Esityksen aineisto: **Liite 3**

Vesienhoidon kuuleminen työohjelmasta ja aikataulusta sekä vesienhoidon keskeisistä kysymyksistä on käynnissä. Kuuleminen jatkuu 17.12.2012 asti. Vesienhoidon toimenpiteiden seuranta on käynnissä, ja tästä raportoidaan lokakuun loppuun mennessä. Merenhoidon ensimmäisen kuulemisen käsittely on vielä kesken.

Vesienhoidon kuuleminen on käynnissä:

<http://www.ymparisto.fi/default.asp?contentid=412947&lan=fi&clan=fi>

Linkin takaa löytyy kuulemisasiakirja ”Kokemäenjoen–Saaristomeren–Selkämeren vesienhoidon työohjelma ja keskeiset kysymykset vesienhoitokaudella 2016–2021”. Sivulla 80 ja 81 löytyy erityisesti ryhmää koskeva ”Eteläinen Selkämeri”. Paavilainen toivoi kuulemiseen paljon kommentteja.

Toteutetuista vesienhoidon toimenpiteistä raportoidaan EU:lle joulukuussa 2012. Kaikista vesienhoitotoimenpiteistä, kuten esimerkiksi pienemmistä yhdistysten tekemistä järvikunnostuksista tai kosteikoista, ei työryhmällä ole ollut tietoa. Myös näistä toimenpiteistä toivotaan ilmoitettavan.

Kysymykset vesienhoidon kuulemisesta voi esittää Varsinais-Suomen ELY-keskukseen Pekka Paavilaiselle tai Samu Nummiselle.

Paavilainen kertoi, että merenhoitosuunnitelmassa on huomioitu asioita, joita vesienhoitosuunnitelmassa ei ole. Näitä ovat mm. roskaantuminen ja vedenalainen melu.

6. Ajankohtaista VELHO-hankkeessa, Satavesi-ohjelmassa ja vesienhoidossa

Koordinaattori Johanna Rinne Varsinais-Suomen ELY-keskuksesta kertoi vesistökuulumisia. Esityksen aineisto: **Liite 4**

Kuullaan mm. Selkämeren mallintamishankkeen (VELHOn pilottihanke) tilanne.

Syksyllä 2011 valittiin kokouksessa pilotiksi Selkämeren mallintamishanke. Mallintaminen on käynnissä ja se on tarkoitus saada valmiiksi vielä tämän vuoden puolella. Hankkeesta tehdään myös raportti, jonka tekijöinä ovat Harri Helminen Varsinais-Suomen ELY-keskuksesta ja Maria Kämäri Rauman kaupungilta.

Ympäristöministeriö on laatinut ravinteiden kierrätyksen edistämistä ja Saaristomeren tilan parantamista koskevan ohjelman vuosille 2012–2015. Ohjelmasta voivat hakea rahoitusta kehittämissuunnitelmat, jotka edistävät ravinteiden kierrätystä, vähentävät Itämeren ravinnekuormitusta sekä tehostavat Saaristomeren ja Selkämeren valuma-alueiden maatalouden vesiensuojelua. Ensimmäinen hankehaku oli keväällä. Nyt on käynnistynyt toinen hankehaku. Tällä toisella hakukierroksella keskitytään biojätteiden ja puhdistamolietteiden varas-

Satavesi-ohjelma

Selkämeri-ryhmä
Muistio 2/2012

Euroopan maaseudun
kehittämisen maatalousrahasto:
Eurooppa investoi maaseutualueisiin

tointiin ja käyttöön, niiden tuotteistamiseen, riskien selvittämiseen sekä ravinteiden kierrätyksen teknologiaan liittyviin hanketeemoihin, mutta myös muunlaisille hankkeille voi hakea rahoitusta. Hakemukset pyydetään toimittamaan 26.10.2012 klo 16.15 mennessä.

Lisätietoa: <http://www.ymparisto.fi/default.asp?node=27338&lan=fi>

7. Mahdolliset muut asiat

Minna Uusiniitty-Kivimäki Metsähallitukselta kertoi tuoreimpia kuulumisia Selkämeren kansallispuistosta. Ajankohtaiset kuulumiset voi lukea Selkämeren uutiskirje KOSKELOSTA: http://www.metsa.fi/sivustot/metsa/fi/Hankkeet/Rakennerahastohankkeet/Selkameranhelmet/Documents/Koskelo3_2012.pdf

Anne Savola Satakuntaliitosta kertoi, että Satakunnan vaihemaakuntakaavan 1 ehdotus on julkisesti nähtävillä 1.–30.10.2012 Satakunnan kunnissa, Satakuntaliiton virastossa sekä osoitteessa www.satakuntaliitto.fi/vmk1. Ehdotuksessa osoitetaan 18 maakunnallisesti merkittävää tuulivoiman tuotantoon soveltuvaa aluetta. Jokaisesta vaihemaakuntakaavaehdotuksen 18 alueesta on tehty joko 3D-mallinnus tai pallopanoraamaesitys, joka on aivan ai-
nutlaatuista Suomessa.

Keskusteltiin Satavesi-ohjelman tulevaisuudesta. Anne Savola totesi, että Satavesi-ohjelmaa perustettaessa ei ajateltu ohjelman olevan pysyvä. Uutta sopimuskautta pohties-
sa pitää miettiä, onko Satavesi-ohjelmalla uusiutumistarpeita. Pekka Paavilainen kertoi, et-
tä Pro Saaristomeri-ohjelman kehittämistarpeita on jo mietitty ohjausryhmässä ja vesistö-
alueryhmissä. Satavesi-ryhmille tuodaan tiedoksi Pro Saaristomeri-ohjelman kehittämistar-
peet ja -suunnitelmat ja kysytään suuntaviivoja myös Satavesi-ryhmiltä samaan tapaan.

8. Seuraava kokous

Kehittämisjohtaja Jorma HUUHTANEN Merikarvian kunnasta lupautui isännöimään seuraavan kokouksen, joka pidetään torstaina 21.3.2012 Merikarvialla.

Kokous päättyi klo12:30.
Muistion laati Kati Saarni

Muistio liitteineen on myös nähtävissä Satavesi-ohjelman Internet-sivustolla osoitteessa:

www.ymparisto.fi/satavesi